

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת נשא | תשפ"ה | גיליון 50

האם יש דבר
כזה חיי חברה
שהם לא תורה?

שו"ת בעבודת
ה'

עמוד 45

כיצד אפשר
לחדש בתורה
מבלי להתנתק
מהמקור?

שור לעול
וחמור למשא

עמוד 10

איד לוקחים את
האורות של מתן
תורה לתוך החיים
הפשוטים שלנו?

עמוד 3

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי – מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

אנו בעיצומם של ימי התשלומין של חג השבועות, לכן העלון מוקדש כולו להמשכת האורות העליונים של חג השבועות לתוך החיים שלנו ולכל השנה כולה.

נפתח במאמר והשיאנו את ברכת מועדיך, שילמד אותנו על הקשר בין חג השבועות לפרשת נשא.

לאחר מכן מאמר על פרשת סוטה – השראת השכינה בעם ישראל.

כעת אנו מגיעים לשני מאמרים יסודיים על לימוד התורה: שור לעול וחמור למשא – עומק מול היקף בתורה ותענוג בלימוד תורה.

לאחר מכן מדור התבוננות בסיפורי צדיקים, בו נעסוק בשאלה כיצד ניגשים לסיפורי צדיקים.

ולבסוף, שו"ת יסודי בעבודת ה', על ח"י חברה מחוץ ללימוד התורה. שבת שלום ומבורך, המערכת

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 – יוסף חיים

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

והשיאנו את ברכת מועדיך

מה הקשר בין חג השבועות לפרשת נשא? מדוע מתן תורה מתואר גם בפרשת יתרו וגם בפרשת משפטים, ומה פשר ההבדלים בין התיאורים? להמשיך את האורות של שבועות לתוך שגרת החיים...

בסוף פרשת במדבר ה' מצוה את משה למנות את בני קהת. כעת בתחילת פרשתנו התורה ממשיכה לתאר את מניית בני לוי, משפחת גרשון ומשפחת מררי. הציווי על מנייתם נכתב כך "נשא את ראש בני גרשון גם הם", המילה 'נשא' פירושה להרים, כלומר על ידי הספירה תרומם אותם.

ה' נושא את בני לוי, כדי שהם יישאו את המשכן. תיאור זה הולם את דברי חז"ל באומרם 'הארון נושא את נושאי'. ה' שמח בהם שהם נושאים את המשכן, ולכן הוא נשא-סופר אותם וכך הוא מרומם אותם.

פרשתנו חותמת בתיאור קרבנות הנשיאים, שהקריבו את קרבנם לכבוד חנוכת המשכן. יחד עם קרבנותם הביאו הנשיאים שש עגלות צו, שיועדו לבני גרשון ובני מררי לצורך נשיאת המשכן. כמו שאנו רואים בפסוקים:

ויאמר הוי' אל משה לאמר, קח מואתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד ונתתה אותם אל הלויים איש כפי עבדתו. ויקח משה את העגלות ואת הבקר ויתן אותם אל הלויים. את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבדתם, ואת ארבע העגלות ואת שמנת הבקר נתן לבני מררי כפי עבדתם, ביד איתמר בן אהרן הכהן.

כך אנו רואים שהפרשה כולה קשורה בעניין נשיאת המשכן, היא פותחת בנשיאת בני לוי ובתפקיד משאם, וחותמת בעגלות שהם מקבלים כדי שאיתם ישאו את המשכן.

השיאנו את ברכת מועדיך

פרשת נשא נקראת לאחר חג השבועות. בתפילת המועדים אנו אומרים 'והשיאנו את ברכת מועדיך', אנו מבקשים מה' שהברכה השורה במועד תשרה עלינו גם לאחר המועד. בחג השבועות ה' התגלה אלינו בקולות וברקים ונתן לנו את התורה ואת לוחות הברית. מיד לאחר מכן אנו עוברים לפרשת נשא, לציווי של ה' לעם ישראל על נשיאת המשכן והארון בתוכו, ללכת לארץ ישראל המקום בו אנו הולכים לחיות כעם ה'. כך כל שנה אנו רוצים לקחת את הגילוי הגדול שיש במעמד הר סיני, לקחת את לוחות הברית ואת התורה, לשים אותם בתוך ארון הברית ואיתם ללכת כל השנה.

המעבר מחג השבועות לפרשת נשא, מבטא את הרצון שלנו לקחת את הגילוי הגדול שהיה בהר סיני ולהכניס אותו לתוך חיי היום יום שלנו.

זוויות שונות במעמד הר סיני

כאשר מתבוננים בפרשיות ספר שמות עלינו לשים לב שישנם שני תיאורים של מעמד הר סיני, תיאורים שבמידה רבה שונים זה מזה. התיאור הראשון והמוכר יותר הוא התיאור בפרשת יתרו, ואילו התיאור השני נמצא בפרשת משפטים.

בפרשת יתרו מעמד הר סיני מתואר בעיקר כגילוי הנוכחות האלוהית הגדולה ביותר, ה' בעצמו יורד על הר סיני. כמו שכתוב בכמה פסוקים:

כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני... ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה. ויוצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר. והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד... וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר ויקרא ה' למשה אל ראש ההר ויעל משה.

כאשר הקב"ה בעצמו מתגלה על הר סיני, עם ישראל חש יראה גדולה מאוד. היראה הייתה גדולה כל כך, עד שלבסוף בני ישראל לא עמדו במתח האדיר, והם בקשו ממשה "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות".

בפרשת משפטים התיאור של מעמד הר סיני נכתב בצורה אחרת:

ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע... ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם... ויעל משה אל ההר ויכס הענן את ההר. וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן. ומראה כבוד ה' כאשר אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל. ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר והיה משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה.

בפרשת יתרו נאמר "כל אשר דיבר ה' נעשה", ואילו בפרשת משפטים נאמר "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע". בפרשת יתרו מתואר שה' בעצמו יורד על הר סיני, ואילו בפרשת משפטים גילוי כבוד ה' מתואר כ"כבוד ה' כאשר אוכלת בראש ההר". בפרשת יתרו נאמרות עשרת הדברות על ידי ה' בהר סיני, ואילו בפרשת משפטים ה' נותן למשה את "לוחות האבן והתורה והמצוה", לאחר מכן משה לוקח את לוחות הברית ושם אותם בארון כדי שיוכלו לשאת אותם.

את ההבדל בין שני הפרשיות, אנו רוצים להסביר כשתי זוויות הסתכלות שהיו לעם ישראל. בפרשת יתרו מתואר האירוע בשעה שה' ירד על הר סיני, הוא יורד מלמעלה אל תוך המציאות הגשמית, וממילא מתוארת החוויה החזקה שהייתה לעם ישראל. לאחר פרשת יתרו באה פרשת משפטים בה מתוארים הרבה דינים, הנהגות החיים, החגים ועוד. לאחר כל פרטי הדינים והמצוות, מתואר שוב מעמד הר סיני הפעם בצורה יותר מיושבת. מה בעצם קרה? במעמד הר סיני היה אור גדול מאוד, אחר כך משה רבנו הסביר לעם ישראל מה המעמד הזה אומר, הוא לימד אותם את אורח החיים החדש שלהם, וכך הוא יישב אצלם בנפש את הגילוי האדיר שהיה להם. כעת עם ישראל יכול להסתכל על החוויה האדירה שהוא חווה, בזווית הסתכלות מחודשת, והוא יכול לבטא בצורה טובה יותר את הרצון שלו בגילוי הזה.

בעוד שבפרשת יתרו ה' בעצמו מתגלה מלמעלה למטה, בפרשת משפטים מתואר מעמד הר סיני דרך הרצון של עם ישראל ממטה למעלה, ולכן הם אומרים "נעשה ונשמע". לאחר שעם ישראל מעבד את החוויה שהייתה לו, הוא יכול לזהות בתוכו את החלקים בהם הוא מזוהה עם התורה והוא רוצה להבין אותה, ולכן הוא

אומר 'נשמע'. כעת לאחר שעם ישראל מבין טוב יותר מה קרה במעמד הר סיני, הוא קורא לגילוי האלוקות שהיה שם 'כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר'. כלומר ה' מרומם ומאיר בראש ההר, וכאשר אנו נשמור את התורה והמצווה אנו נהיה חלק מהדבר הגדול הזה. כחלק מהביטוי לגילוי של ה' בפרשת יתרו ה' אומר את עשרת הדיברות, לעומת זאת בפרשת משפטים כאשר עם ישראל מעבד את מעמד הר סיני, ה' נותן לנו את לוחות האבן בתוך ארון הברית, כך שנוכל לשאת אותם איתנו. בפרשת משפטים מתוארת החוויה שעם ישראל נשאר איתה לאחר מעמד הר סיני, תורה, מצוות, וכבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר – לאורה אנו צועדים.

נעשה נשמע ונתנשא

בפרשת משפטים התורה כותבת שעם ישראל אמר 'נעשה ונשמע', ומובא בגמרא שהקב"ה 'מתפעל' מעם ישראל שהם אומרים נעשה קודם לנשמע. בעצם כאן טמונה ה'עבודה' שלנו, ככל שאנו נתמסר לשאת את המשא הכבד הזה על שכמנו (נעשה), כך נהיה כלים גדולים יותר לגילוי של כבוד ה' וממילא התורה יותר תתיישב בתוכנו (נשמע). כאשר התורה מיושבת בתוכנו היא מרוממת אותנו.

כך בעבודת האדם כאשר יש לו גילוי מלמעלה, הוא יכול לזכות ליראת ה', כמו התיאור המתואר בפרשת יתרו. אך גם בשעה שהאדם לא מרגיש שיש לו גילוי מלמעלה, הוא יכול להתמסר לשאת את משא התורה וכך לזכות לגילוי כבוד ה' כמו התיאור בפרשת משפטים.

כעת אנו חוזרים לפרשת נשא שבאה לאחר חג השבועות, כאשר אנו לוקחים את האור הגדול של מתן תורה ולוקחים אותו איתנו – השיאנו את ברכת מועדיך, הקב"ה נשא את ראש בני קהת הנושאים את המשכן, ואת בני ישראל הנושאים את משא התורה.

לשמיעת שיעורי הרב בקול הלשון

ח"יג

073-371-8149

נהנית?

רוצה לשמוע עוד?

פרשת סוטה – השראת השכינה בתוך מחנה ישראל

בפרשיות במדבר ונשא אנו עסוקים הרבה במשכן ובסדר מחנה בני ישראל מסביבו בחנייתם ובנסיעתם. בתווך, בין הנושאים האלו מתייחדת פרשת סוטה (וכן פרשת הנזיר).

פרשת הסוטה מתארת לנו בצבעים עזים כיצד פועלים אל מול פריצת הגבולות במשפחה היהודית, וממילא אנו לומדים מכך כיצד אנו צריכים לבנות את הבית היהודי.

מה הקשר בין סדר מחנה ישראל במדבר, על המשכן, הדגלים והשבטים לבין פרשת סוטה ותיקון ענייני הבית היהודי?

סדר הבית היהודי

בסדר המחנה מתוארים שלשת המחנות – המחנה הכי פנימי הוא 'מחנה שכינה', בו נמצא המשכן, המחנה שמחוץ לו הוא 'מחנה לויה', בו שוכן שבט לוי, ואילו המחנה השלישי הוא 'מחנה ישראל'.

במחנה ישראל שוכנים כל השבטים, 'איש על דגלו'. המחנה מחולק לארבעה דגלים-ארבעה צדדים כאשר בכל צד חונים שלשה שבטים.

בהמשך לכל זה מגיעה פרשת סוטה המתארת בעצם את 'סדר הבית היהודי'. כמו שיש סדר של שלש מחנות, ארבעה דגלים ושנים עשר שבטים, כך יש 'סדר' לכל משפחה ומשפחה ולכל אהל ואהל במחנה, וזוהי פרשת סוטה.

עם ישראל וה' הם כמו משפחה אחת, כל משפחה פרטית בעם ישראל משקפת את הסדר הכללי של המשפחה הגדולה, השראת שכינתו של ה' בתוך מחנה ישראל.

איך אנו רואים זאת?

"שתולים בבית ה'"

את האשה הסוטה משקים מים והם בודקים אם אכן היא נאסרה על בעלה או שאכן היא לא שטתה. הכהן לוקח 'מים קדושים' ומערבב אותם עם עפר אותו הוא לוקח 'מקרקע המשכן'.

לקיחת העפר מקרקע המשכן רומזת לנו שכל בית יהודי הוא כאילו שתול וצומח מתוך המשכן, כל הקדושה של הבית היהודי נולדת מקדושת הקשר של עם ישראל עם ה', וכפי שיוסבר עוד בהמשך.

אלו עוד דברים בפרשיית הסוטה מלמדים על כך?

לאחר שהכהן משביע את האשה הוא כותב את הדברים על קלף ומוחה אותו בתוך המים. שמו של ה' הנמחה במים מלמד אותנו על כך שהשראת השכינה בתוך עם ישראל הנמצאת במשכן ובמקדש בעצם מסתלקת כאשר גבולות הבית נפרצים ונהרסים, ומכך אנו לומדים כמובן גם להיפך – שמירת קדושת הבית היהודי גורמת להשראת השכינה במשכן ובמקדש ובעם ישראל.

לבנות את החורבה

חז"ל אומרים – "כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים".

מה הכוונה?

איש ואשה יכולים לחשוב כאילו הבית הוא רצונם ועניינם האישי, ובמילים אחרות – האינטרס האישי שלהם. אם אכן הם חושבים כך הבית אינו בית אלא 'חורבה', אינו יציב ומתקיים.

אבל כאשר להיפך – השמחה אינה אישית שלהם אלא משותפת עם שמחת הסובבים אותם ושמחת ה' בבית הזה, ה'חורבה' נבנית והופכת להיות בית אמיתי ויציב, כזה המשקף את רצון ה' לשכון במציאות התחתונה.

ב'סטרא אחרא', הצד האחר שאינו צד הקדושה, קשר בין בני זוג מסתכם רק סביב היצר אותו ה' ברא לנו. ניתן לראות בחוש כיצד התרבות המערבית עושה הרבה 'רוח' ו'מנפחת' את כל הדחפים והתאוות, ספרות, קולנוע, שירה ודיבורים בלי סוף, הכל בכדי שלא נשאר רק עם היצר עצמו, משום שהוא לכשעצמו איננו כלום.

'כי ממנו נקח לעבוד את ה'... גם בצד הקדושה יש מעין זה. עצם הרצון האישי של האיש והאשה להתחתן משול ל'חורבה', אך השמחה הגדולה סביב החתונה ובמהלכה, וריבוי העניין שעושים ביהדות, מחז"ל ועד החסידות, על קדושת הקשר ועל שמחת ה' בו, גורמת לקשר 'להתרומם' ולהפוך למשכן המנכיח בתוכו את השראת השכינה¹.

עלון מעמקים משתדרג!! בואו להשפיע!!

כתבו לנו:

מאיזה מדור אתה הכי נהנה?

במה עלון מעמקים מוסיף לך?

איזה דברים לדעתך צריך לשפר?

שלחו לנו למייל shiurimshapira@gmail.com

או התקשרו לטלפון 0537246111

בין העונים יוגרל חוברת/ספר של הרב יצחק שפירא - 5 זוכים!

¹ וראה על כך בהרחבה בחוברת "השמחה במעונו".

שור לעול וחמור למשא - עומק מול היקף בתורה

בין שור לחמור

כתוב (עבודה זרה ה:): "תנא דבי אליהו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאוי", עמל תורה צריך להיות כשור לעול וכחמור למשא, ככה לומדים תורה.

השאלה איך אני מסתכל על התורה. אפשר להסתכל על התורה כמו חמור של קדושה, אני מסתכל על התורה שיש בה את מה שיש בה, יש את התורה כמו שהיא כבר קיימת ויש לי עכשיו שני דברים לעשות: או שאני מתאמץ שיהיה לי כמה שיותר תורה, התורה כבר קיימת אבל אני עכשיו עובד בתוכה, אני לומד ולומד ולומד ולומד. דבר שני זה שמה שכבר למדתי אני יודע אותו ועכשיו אני גם פועל במציאות לפי מה שלמדתי, אני יודע מה התורה אומרת ועכשיו אני הולך ליישם במסירות נפש בכל הכח את מה שאני כבר יודע. עצם התורה היא לא שלי, לא אני עשיתי, ההתפארות שלי היא רק מהמוכנות שלי להיות במסירות נפש במאמץ ועיקשות (חמור הוא עקשן, מתעקש)² ללכת על זה בכל הכח. זה נקרא מחשבה של חמור.

ואפשר להסתכל על התורה כמו שור, אחד שחושב על התורה כמו שור, כשהוא לומד תורה כל פעם יש לו שאלות ותהיות על כל מה שהוא הניח בראש שלו

² הוא עקשן פעמיים, הוא גם עומד ואומר "תעמיס תעמיס עלי את הכל" והוא גם מתחיל ללכת הרים ובקעות.

שור לעול וחמור למשא - עומק מול היקף בתורה

עד עכשיו, ככל שהוא שואל שאלות יותר בסיסיות כך הוא מעמיק במחרישה יותר טוב, הוא שואל עוד יותר מהתחלה את הכל, הוא לא כבר יודע שזה כבר קיים אלא הוא כל פעם ממציא המצאה חדשה, זה נקרא "ורב תבואות בכח שור", להיות רוב תבואות זה הכוונה שאני ממציא משהו חדש. החמור נושא את מה שקיים, אבל השור ממציא בסוף את מה שיהיה קיים. בסוף מרי דחיטיא הם נושאים את מה שחידשו העוקרי הרים.

לחדש מבלי להתנתק מהמקור

השאלה כאן היא האם כשאני לומד אני מרגיש שאני צריך להמציא תורה חדשה או שאני לומד רק את מה שיש. אם נקשר את זה למושגים של "צדיק" ו"בעל תשובה". אז החמור פה הוא הצדיק, אחד שיודע הרבה תורות; והשור הוא בעל תשובה, כל פעם מתחדש. הרבה פעמים עברו מי שלא לומד חסידות בצורה טובה נראה לו שהכל שם זה המצאות מנותקות מהמקור, כיוון שהשור הוא מחדש אז זה נראה כאילו זה סתם משהו מעצמי וכבר לא קשור לתורה, אך באמת באמת לחדש פירושו של דבר לדעת שהקב"ה נמצא איתך בתוך הלימוד.³

אתה יכול להגיד שהמצאה זה באמת משהו לא נכון, משהו שיקרי, אבל באמת באמת זה המשך התורה. נגיד את זה בצורה כזאת: אפשר לצייר את שושלת הדורות, כמו שלשלת, עיגולים מחוברים אחד לשני, אני חייתי בזמן הרב צבי יהודה בסוף ימיו, אז אני כך וכך איתו, והוא חי בזמן הרב קוק כך וכך, ולפני כן היו עוד יותר גדולים שהוא ראה בדורות עוד יותר קודמים וכו' וכו' ככה עד משה רבינו – זה צורה אחת להסתכל. יש צורה אחרת להסתכל – כמו עץ עם שורשים, יש לו גזע וענפים ועלים ופירות וגם הוא מוליד עץ חדש, אז זה משהו חי. מה ההבדל בין אם אני אומר שזה צומח או שאני אומר שזה שרשרת? שאם אני אומר שזה כמו שרשרת פירושו של דבר שאין לי אלא מה שהוא לימד אותי, אם אני אומר שזה משהו צומח

זה מה שיש, הפרושים אמרו "מה פתאום, התורה היא אצלינו". לכן הם 'שיחקו' עם התורה במובן החיובי, הם השתעשעו בה (וראה על עניין זה באריכות בחוברת "ממנו תצא תורה" במאמר הראשון, וראה עוד בשיעורים במאמר "צדיק יסוד עולם").

³ נגיד את זה בצורה כזאת: מי שלא רוצה בכלל לחדש בתוך התורה אז זה כמו קראות, ככה היו הקראים (רק שהם עשו את זה רק לגבי המקרא והוא עושה את זה גם לגבי המשנה), היה מחלוקת בין הקראים לבין הפרושים, הקראים אמרו מה שכתוב בתורה

אז יכול להיות שמה שקיבלתי מקודם זה ענף ואני פרי, ויכול להיות שאני העץ הזה והוא היה העץ הקודם אני נולדתי שאני דבר חי אני לא משהו מת. זה מאוד מאוד משמעותי איזה משל אני מסתכל על המעבר בין הדורות, אם אני מסתכל על כל עם ישראל כמשהו חי, אני מסתכל עליו כאילו יש גם דבר כזה וגם דבר כזה. ההסתכלות הפשוטה הבסיסית, היא להסתכל שזה שרשרת, ההסתכלות הפנימית יותר זה להבין שהשרשרת היא לא רק איזה משהו חיצוני אלא יש חיות פנימית בתוכה, זה משהו חי.

הקושי להיות שור

על החמור יש משא, אז אולי הוא לא מתקדם מהר, אמנם הוא לא רץ כמו סוס, אבל לפחות הוא לא נתקע, הוא צובר כל הזמן עוד ידע ועוד ידע.⁴

על השור יש עול, עול זה מה שעליו, בעצם אין שום דבר שאותו הוא צריך לסחוב, כל מה שיש עליו זה רק מה שמחזיק את המחרישה. כדי שאדם יוכל ללמוד טוב בעיון ובעמקות, הוא צריך במידה מסויימת לשכוח את הידע, לא באמת לשכוח, אסור לשכוח, אבל הוא צריך עכשיו כל כולו להיות שקוע בפרט אחד ולא לחשוב על ההיקף.

השור לא מתקדם ברצף, מה מפריע לו ללכת? לא הכובד של העול, זה לא כבד, מה שמפריע לו זה שהמחרישה תקועה בתוך האדמה והוא צריך להפוך, ואז הוא נתקע באיזה סלע, והוא לא מצליח לזוז אז הוא נעמד, אז צריך לשחרר לו את זה ואז הוא ממשיך.

כתוב ששור זה ראשי תיבות שוב ורצוא, חמור הוא עם תנועה אחת בעיקר, שור הוא גם רצוא וגם שוב, מה קורה? כל פעם אני צריך לחשוב מה בכלל אני רוצה, כמו שאמרנו אני מתחיל לחרוש, אני נתקע באיזה סלע, צריך לקחת קצת ימינה, להמשיך, לחזור, להחליט כן להתעקש, כל פעם זה משהו אחר, אני נתקל במציאות, אני אף פעם לא אומר שיש לי את המציאות ואני רק מתעקש, אני נתקע במציאות אני צריך לחשוב איך אני מתמודד איתה האם אני נלחם בה בכל הכח שיש לי "רב

הרבה, הוא מרגיש מלא, כבד, זה נקרא להיות חמור למשא.

⁴ אמנם ידע זה דבר שמכביד על הנפש, מי שהתרגל ללמוד ויצא לו ללמוד הרבה הרבה

שור לעול וחמור למשא - עומק מול היקף בתורה

תבואות בכח שור" או שהעיקר זה לזוז מהסלע הזה ולהמשיך הלאה, יש לי המון התלבטות. בשונה מחמור, ששמים עליו חיטים והוא פשוט צריך ללכת ממקום למקום, להתקדם וזהו, אין התלבטות,

עוקר הרים עדיף

על מי כתוב בנוגע ללימוד תורה שלו שהוא כחמור? על יששכר, על מי כתוב שהוא כמו שור? על יוסף. זה כבר מחלוקת הקדמונים (בגמרא בסוף הוריות), מה יותר חשוב, הרבה הרבה ידע או עמקות, סיני או עוקר הרים:

"אמר רבי יוחנן פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן חד אמר סיני עדיף וחד אמר עוקר הרים עדיף, רב יוסף סיני רבה עוקר הרים שלחו לתמן איזה מהם קודם שלחו להו סיני עדיף דאמר מר הכל צריכין למרי חטיא ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה מלך רבה עשרין ותרתי שנין והדר מלך רב יוסף".

לא פשוט שהמסקנה זה שסיני עדיף, שהרי הגמרא אומרת שהסיבה שסיני עדיף היא משום שבסופו של דבר כולם צריכים אותו "שהכל צריכים למרי חטיא". לכן יש שכתבו שהיום שזה לא כך, משום שהכל כבר כתוב (ובמיוחד היום שיש פרויקט השו"ת), אז פחות צריכים אותו⁵.

חוץ מזה שכשמסתכלים שם בגמ' זה יוצא פלא, היה מחלוקת מי יהיה ראש הישיבה, מי היו הדמויות? רבה ורב יוסף, מי נהיה בסוף רה"י? כשהם היו ביחד אז רבה היה, שהוא היה ה'עוקר הרים' ולא ה'סיני', ורק אחרי שרבה נפטר אז היה רב יוסף (שהוא ה'סיני'). אך לפי הטעם של הגמ' אפשר להבין את זה, אמנם "הכל צריכים למרי חטיא", אבל אם ה'מרי חטיא' בעצמו מוכן להיות ביחד עם העוקר הרים, אז העוקר הרים יותר טוב מהמרי חטיא, כי בסוף הוא יודע מה לעשות עם החיטים יותר טוב מאשר בעל החיטים. אם אין אחדות והם שני אנשים נפרדים, ואתה יכול להיות או אצל זה או אצל זה אז מרי חטיא זה מאוד חשוב (ושוב, היום, זה כבר לא ברור), מפני שהעוקר הרים חסר לו קצת; אבל אם הם ביחד, אז העוקר הרים הוא יותר חשוב מהמרי חטיא, לכן כשנמצאים ביחד אז העוקר הרים הוא

⁵ ראה בהגהות הרש"ק על הפמ"ג או"ח קלו.

נהיה רה"י, המרי חטיא יושב איתו יחד ועוזר לו⁶, אז זה מאוד חשוב, להבין את העוקר הרים זה דבר חשוב מאוד, זה דבר גדול מאוד⁷.

מה שקורה הרבה פעמים מרי דחטיא, אם יש לו ענוה אז הוא תמיד ילך להיות יחד עם העוקר הרים וזהו, אם אין לו ענוה אז הוא הולך להיות נפרד ואז הוא נשאר נפרד. אמנם הוא גם נהיה יותר עוקר הרים ממה שהוא היה צעיר, אבל בסדר זהו, הוא כבר מלא, הוא לא ילך עכשיו להתבטל למישהו אחר.

באופן כללי בחיים יש שלב שאתה יותר מרי חטיא ויש שלב שאתה יותר עוקר הרים, כמו שכתוב (שבת סג.) שבהתחלה אדם צריך למיגרס ואחרי זה למיסבר, אדם בהתחלה לומד משניות ואחרי זה לומד גמרא, כל המהלך הוא שאדם בגיל צעיר צריך ללמוד הרבה בקיאות, זה התוכנית פה שתמיד היתה בישיבה, שבבוקר, בשעות העיקריות, זה בקיאות, בגיל צעיר ורק אח"כ זה בעיון.

הראש של בחור בגיל צעיר בנוי בצורה כזאת שיש תורה קיימת ועכשיו אני רק צריך לדעת מה היא, אני צריך לדעת ליישם אותה במסירות נפש. העניין של לחדש בתורה זה בדרך כלל לוקח זמן עד שמגיעים למצב כזה, זה לא העניין של גיל צעיר באופן כ"כ בולט כמו שזה העניין של גיל מבוגר (תלוי בכשרונות של האדם ובכל מיני דברים). בכל אופן זה ההתפתחות של האדם. כמש"כ שבהתחלה האדם אומר שהתורה היא של ה' ואחרי זה הוא אומר שהתורה דיליה⁸, לוקח זמן עד שהתורה נהיית חלק ממני ואני יכול ממש לחדש בה.

הענוה הכי גדולה שלו זה שאם הוא היה לבד אז רבה היה לבד ואנשים היו צריכים להחליט לאיפה הם הולכים והיו צריכים להחליט ללכת לרב יוסף, מה עשה רב יוסף? הלך להיות בתוך הישיבה של רבה, ברגע שהוא הלך להיות בתוך הישיבה של רבה אז ממילא רבה נהיה יותר חשוב ממנו, בגלל שהוא החליט להיות יחד איתו, זה ענוה גדולה! כשהמרי דחטיא מחליט להיות כפוף⁸ ע"ז יט. וראה ברש"י קדשין לב: ד"ה ובתורתו יהגה.

⁶ כולם היו מפסידים אם רב יוסף לא היה נותן לרבה להיות ראש ישיבה, כי אם רבה העוקר הרים יהיה כפוף לרב יוסף הסיני זה באמת יהיה בעיה. כי אם המריה דחטיא אומר משהו ובא העוקר הרים ואומר לו "כן, מה שאתה אמרת נכון, אבל...", אז עכשיו כשהם כבר דנים על מה שהמריה דחטיא אמר אז גם העוקר הרים יודע את זה.
⁷ רק שצריך בשביל זה ענווה מאוד גדולה. מה כתוב על רב יוסף? "אל תתני ענוה, דאיכא אנא", שרב יוסף היה עניו גדול,

שור וחמור יחדיו

כידוע יש לנו איסור כלאיים, "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", למה? מה הכוונה? אם הם בפירוד אחד מהשני אז זה יוצר מידות לא טובות, כל אחד מעצב את השני. המתמיד רואה את זה שלומד בעיון, ומזלזל בו ואומר "כל פעם הוא נתקע עד שהוא מבין, הוא לא זז, הוא בקושי יודע", הוא אומר למי שלומד בעיון "אתה מקשה כל כך הרבה קושיות בוא אני אראה לך שזה משנה מפורשת בהמשך". ומי שמנסה להעמיק אומר "מה?! שטויות! כל מה שאתה לומד לא שווה כלום, אתה לא מבין בכלל, הנה בוא נפתח סוגיא, תראה, אני אראה לך שאתה לא מבין כלום".

אז אם רוצים ליצור פה תחרותיות, לא כדאי, זה אסור "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו". מי שחמור, שרוצה בקיאות, שרוצה התמדה בלי להתקע בשום דבר – שילמד כמו חמור; ומי ששור, שרוצה עיון, שמאוד מאוד חשוב לו "לתפוס את השור בקרניו", שרוצה בעיקר להבין טוב טוב – שילמד כמו שור. הוא נתקע? הוא אומר "בסדר, נתקעתי, מה איכפת לי, אני רוצה להבין עד הסוף את העניין, את המצב, את הנפש שלי, את הסוגיא, אני בעיקר מעניין אותי עמקות".

זה אם הם לא באחדות, אך אם הם כן באחדות אז זה כמו בבן אדם אחד שכתוב שהוא צריך להיות גם "כשור לעול" וגם "כחמור למשא", אם יש חיבור שלם בין כל האנשים, אז הם מקשה אחת וכל אחד מקבל מהשני, "מקבלין דין מן דין" ויוצא מזה משהו מתוקן. מי שלומד בבקיאות בהתמדה עוד דף ועוד דף אז כמו שאמרנו הוא עוזר למי שהוא עוקר הרים, בלעדיו העוקר הרים יכול להתפלפל הרבה וזה יוצא סתם לבטלה, המרא דחיטיא יכול לתקן אותו או לתמוך בו הרבה פעמים⁹. ומצד שני אם המרא דחיטיא היה לבדו, גם היה לו לא טוב, הוא לא יכול

לימוד כחצי יום, והלמוד שלהם עראי דעראי והביטול קבע... בארץ צרפת היו עוסקים בעסק גדול זמן רב, והיו יושבים במקום אחד ללמוד כל התלמוד, והיו חוזרים תמיד, ולא פסקה תורה מפיהם. והיו עושים כמו מעשי הראשונים, כדאמרינן (עבודה זרה יט.): לעולם לגרוס איניש ואף על גב דמשכח, ואף על גב דלא ידע מאי קאמר. ואמרי (שבת סג.): מעיקרא לגמר איניש, והדר לסבר. וכל זה אינם עושים עתה, כי כל

⁹ [בספר אורחות צדיקים בשער התורה כתב: "ועוד בדור הזה נשתכחה התורה, מחמת כי הלומדים הללו סבורים לעשות כמו הראשונים להחזיק בפלפולים, אך אינם דומים לחכמי צרפת (בעלי התוס') כלל וכלל. שלבם היה פתוח כאולם, ותורתם הייתה אומנותם, והיו ממיתים עצמם עליה יומם ולילה; לכן השיגו וידעו בפלפולם. אבל עכשיו אינם יודעים כן, אלא מבבלים זה את זה, ומבטלים רוב היום ועוסקים באותו

להכריע, כתוב על מי שפוסק הלכה רק מתוך המשנה שהוא 'מבלה עולם', זה לא טוב.

אז אם הם מרגישים שהם דבר אחד, אין תחרות ביניהם בכלל, אדרבא הם חושבים שהם יכולים להעניק אחד לשני, הם יכולים לבנות משהו ביחד מאוד מאוד טוב, כמו רב יוסף ורבה, מצליחים לבנות משהו מאוד מאוד טוב ביחד, אז כל אחד נותן לשני משהו, עדיין ראש הישיבה הוא העוקר הרים אבל זה שהוא הראש ישיבה, זה רק בגלל שהסיני הוא בעונה גדולה (כמו הר סיני, עונה). אם יש עונה אז אפשר להיות ביחד ואז זה גורם שכולם מרוויחים, אם אין ענווה אז יש פירוד אז כל אחד בנפרד, ואז באמת אפילו אפשר להגיד שעדיף סיני מאשר עוקר הרים ועדיף ללכת להתמיד וכו'. רק שיש בזה גאווה, וזה חבל מאוד, הגאווה היא גרועה מאוד.

לענייננו, אם מרגישים חיבור אמיתי למקום וחושבים שאפשר לבנות את המקום טוב אז זה הולך ביחד ויכול להיות מזה פרי גדול מאוד, ברגע שאתה חושב שאפשר לבנות על ידי קירוב לבבות משהו מאוד טוב ומאוד עמוק ולגייס אליו את כל הכוחות זה הכי טוב שיש, אבל בשביל שזה ילך ביחד צריך ענווה גדולה.

ברגע שאתה יותר מדי משווה, אתה נהיה תחרותי, אתה שואל מה הכי הכי מוצלח יהיה לי אז זה בעיה, אם מרגישים שבאים בשביל תחרות, מי יהיה הכי מוצלח ומי הכי טוב, או בין הישיבה הזאת לישיבה אחרת, או בתוך הישיבה בין הקבוצה הישנה לקבוצה החדשה, כל מיני שטויות כאלה¹⁰. אם הראש שלך מונח בשאלה איזה ישיבה יותר טובה, זאת או זאת, אז כבר אולי כדאי ללכת לשם, אז בסדר מי שאוהב בקיאות שילך ללמוד בקיאות אם זה הדגש שלו, מקום שפחות מעמיקים.¹¹

¹⁰ שיש בהם לפעמים דבר טוב, קנאת סופרים תרבה חכמה, בסדר, אז אם זה לא הולך ביחד אז לא].

¹¹ אם אני מראש מפריד ביניהם, אז באמת בדרך כלל אני מגיע למקום שבו בסוף בעיקר אני לא מחדש בתורה, אלא בעיקר אני מרא דחיטיא.

אחד רוצה ללמד תוספות, וכל חידושים וחידושי דחידושים, קודם שידע צורת התלמוד. אם כן איך יצליחו, כיון שעושה להפך ממה שאמרו חכמי התלמוד? כי כל מה שנאמר בתלמוד הכל אמת, ואין להשיב עליו או לשנותו, ולא להוסיף ולא לגרוע".

חשקה נפשי בתורה

אבל אם לא מרגישים שאני עושה תחרות פה אלא באמת מוצא חן בעיני התורות שיש פה, התורה מצד עצמה פה היא יותר מוצאת חן בעיני, היא מבטאת יותר טוב את מה שאני חושב, היא יותר עמוקה, היא מגיעה למקומות יותר מחודדים אצלי, היא לוקחת אותי למקום יותר בריא בנפש וזה מה שמעניין אותי, מעניין אותי החשק שלי בתורה, לא מעניין אותי אם אני במקום הכי טוב, אלא מעניין אותי שתורה יותר פנימית ויותר עמוקה, מפותחת יותר, בעומק, זה מה שיש, אני בא בגלל זה, אז נוצר אחדות ואז טוב שיש גם כאלה שעוסקים יותר בבקיאות ויש גם כאלה שעוסקים יותר בשור לעול והעמקה.

אם מעניין אותי כל מיני דברים מסויימים, אז אם יש שני מקומות טובים אני רוצה להיות במקום שיש הכי את זה ואת זה, אז באמת צריך להחליט להיות במקום מסויים, אבל אם בכלל לא מעניין אותי, אני לא חושב שיש שני מקומות טובים ואני רוצה להיות הכי טוב, אלא אני רוצה לדעת מה ה' אומר, אני רוצה תורה, איפה התורה הכי הכי מעניינת הכי הכי עמוקה הכי אני מרגיש שזה באמת מה שה' אומר מה שהכי מעניין? אם זה הקנה מידה שלי שאני רוצה באמת את המקום שבו הכי אומרים את מה שה' אומר, זה מה שמעניין אותי, זה החשק הכי גדול שלי, לשמוע מה ה' אומר – אז המרי דחיטיא הוא נכלל בתוך רבה, והוא רוצה שהוא יהיה הראש ישיבה, אחרת כל אחד בונה לעצמו משהו נפרד.

עכשיו השאלה מה הלב רוצה, אם הלב רוצה יותר להשוות אז זה לא טוב, אם הלב פשוט 'חשקה נפשי בתורה' אם מה שמעניין אותי זה מה ה' הכי הכי אומר היום, איפה הכי אני מזהה שדבר ה' מגיע, איפה התורה היא באמת הכי שקופה, איפה היא עוברת דרך האנשים הכי שקופים שבאמת רוצים להגיד מה הקב"ה אומר – אז זה לא משנה לי אם אני מריה דחיטיא או עוקר הרים, – אז ממילא לא חושבים מה יותר טוב ומה פחות אלא חושבים איך "מקבלין דין מן דין", פה מי שלומד יותר בעיון יכול לקבל ממני שלומד יותר בבקיאות ומי שלומד יותר בבקיאות יכול לקבל ממני שלומד יותר בעיון. העיקר זה לשמוע את ה' ואז יש מספיק ענוה כדי שהכל ילך ביחד ואז מרוויחים כולם.

תענוג בלימוד תורה

הקדמה

בחרתי בנושא שאני הולך לדבר עליו כי ניסיתי לחשוב מה לדבר אז חשבתי שכיוון שנהוג לקרוא למקום הזה תלמוד תורה, זה העיקר פה אז מן הסתם צריך לדבר על תלמוד תורה. אפשר לדבר על זה בהרבה אופנים אבל האופן שבעיקר, הכי כדאי לדבר עליו, זה על התענוג בלימוד התורה.

ידוע שכשמחנכים את הילדים אז מחנכים אותם שילמדו אבל הרבה פעמים נותנים להם כל מיני פרסים, יש עוד אמצעים, נותנים להם כבוד, אומרים לתלמיד שאם הוא ילמד טוב אז הוא יהיה רבי וכו', כמו שכתוב בגמרא. אבל בסוף, כמו כל דבר בחינוך, הדבר העיקרי זה הדוגמא האישית, הדוגמא האישית היא הכי נותנת כח למחונך, והדוגמא האישית היא לא שאם אני אוכל הרבה ממתקים ואני אלמד בזכות זה תורה אז גם אתה תאכל הרבה ממתקים ותלמד בזכות זה תורה אלא הדוגמא האישית זה השאלה עד כמה אני מרגיש שיש לי תענוג בלימוד תורה ועד כמה אני מרגיש שהלימוד תורה הוא רק אמצעי למשהו אחר, זאת אומרת אצל הילד זה לפעמים יכול להיות מעורבב, הלימוד תורה יכול להיות כאילו אמצעי לממתק שהוא יקבל, או לשאיפה שיש לו להיות רב, להיקרא רבי. אבל כמו שר' חיים ואלזין כותב בנפה"ח, כשחז"ל אומרים שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה זה הכוונה שצריך שיהיה איזשהו רצון להגיע ל'לשמה', אחרת נשארים תקועים ב'שלא לשמה'. את הלשמה הילד מקבל מהדוגמא האישית שרואה שאצל המלמדים יש תענוג מלימוד תורה. עיקר העניין בלימוד התורה זה שיהיה כ"כ קשור אלי שזה

יהיה התענוג שלי "כי הם חיינו ואורך ימינו" או כמו ששרו כאן מקודם "הנחמדים מזהב ומפז רב". אז חשבתי לעשות איזה מבנה (פרצוף¹²) על תענוג מלימוד תורה.

נתחיל מווארט יפה מאוד של הבעש"ט על הפסוק "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים"¹³. הבעש"ט מסביר שיש משהו מיוחד בשני הדימויים האלה של זהב ודבש, שעל דבש כתוב "דבש מצאת אכול דיין פן תשבענו והקאתנו" ועל כסף כתוב "אוהב כסף לא ישבע כסף". בדבש יש יתרון שאתה מרגיש את המתקויות מאוד חזק אבל מצד שני אח"כ אתה מרגיש שאתה כבר לא יכול יותר ואם תיקח עוד קצת אתה כבר תקיא; בכסף לעומת זאת כשיש לי קצת כסף אני דווקא מתחיל להבין רק קצת בעניינים האלה ואחרי זה כשיש לי יותר אז "יש לו מנה רוצה מאתיים", אחרי זה ארבע מאות וכו', זה הולך וגדל כל הזמן, אבל יש לזה חיסרון אחר, שזה אף פעם לא משביע, אתה תמיד תישאר רעב. הפסוק אומר שבתורה יש את שני היתרונות ביחד, שגם אם אתה לומד דבר אחד אתה יכול להרגיש ממנו שובע מאוד גדול ממה שאתה לומד ואתה לא צריך שום דבר מעבר למה שלמדת, מה שלמדת זה מספיק משביע אותך ולמרות שאתה מאוד שבע מכל פרט הכי קטן

החלוקה העיקרית לעניינינו היא החלוקה לשלושה קווים: בקו ימין נמצאות הספירות חכמה חסד ונצח, בצד שמאל נמצאות הספירות בינה גבורה והוד, ובקו האמצעי נמצאות כל שאר הספירות: כתר, דעת, תפארת, יסוד ומלכות. כאשר יש שני צדדים לאותה נקודה הם בדרך כלל מתחלקים לשתי הבנות ביחס לאחדות ביניהם: צד ימין רוצה לטעון שבעצם אין שני צדדים, אלא הכל נעוץ בשורש אחד, וצד שמאל טוען שמה שנותן הרמוניה ויופי הוא דווקא התמזגות בין שני צדדים, ולכן הוא מנסה להדגיש שיש צד שני, וההתמזגות בין שני הצדדים היא זו שנותנת את היופי. חלוקה נוספת שאפשר לשים לב אליה במבנה של פרצוף היא חלוקה של למעלה ולמטה. למטה זה השורש וככל שירידים יותר שיש מספירת הכתר למעלה לכיוון ספירת המלכות שלמטה].

¹³ כש"ט אות שיט. הובא ונתבאר במעמקים 49 (פרשת במדבר תשפ"ה) עמ' 25.

שיעור ו' מנחם אב, למלמדים ביצהר.
¹² כלומר נרחיב את המשפט למבנה של עשר בחינות וצורות הסתכלות, כך שלכל בחינה יהיה את המקום שלה.
[מתוך החוברת "המשפחה המחנכת": מה עוזר לנו מבנה של פרצוף? ב"פרצוף" אנחנו מצליחים לחלק תובנה כללית פשוטה, לעשר בחינות שונות, שלכל אחת יש מקום שונה בנפש, והם משלימות אחת את השניה. הרווח הראשון והפשוט של מבנה כזה הוא היכולת לתת הגדרות לחלקים נפרדים בתוך התובנה, שלפעמים נראים במבט ראשון כסותרים זה את זה, ולתת לכל אחד את המקום המיוחד והמפורט שלו. כלומר, כאשר אנחנו מחלקים דבר אחד לעשר, פירוש הדבר הוא שאנחנו שמים לב שיש בתובנה הזו גוונים שונים ואף מנוגדים, אבל כאשר מצליחים לתת לכל אחד שם ולשבץ אותו במקומו, הגוונים משלימים זה את זה, וממילא התובנה כולה ברורה יותר ובוסרית פחות. מעבר לכך שיש לכל פרט ופרט בפרצוף את ההגדרה והמקום שלו בפני עצמו, הפרצוף מתחלק גם לקבוצות. צורת

שלמדת אתה נשאר (ואפילו נוסף לך) חשק עצום ללמוד עוד, שזה באמת תרתי דסתרי. וזה מה שהפסוק הזה בא לשבח את התורה, שבתורה יש פלא מיוחד שגם משביעה מאוד וגם מרעיבה מאוד ביחד ושניהם למעליותא. מצד אחד כל הזמן חומדים אותה מצד שני היא גם מאוד מתוקה ומשביעה.

עכשיו אחרי שהבאנו את הווארט של הבעל שם טוב שצריך לשים לב שיש פה שני הפכים. נשים לב למבנה של התורה והמציאות או הקב"ה ואנחנו בלימוד תורה ואיך אנחנו יכולים להרגיש תענוג בלימוד תורה. התחושה מאוד חזקה ופנימית מה זה עושה לנו כשאנחנו לומדים תורה איך אנחנו צריכים להרגיש.

ניתן פה הרבה דוגמאות לפי סדר הספירות כדרכו של הרב יצחק לעשות פרצופים... יהיו חלקים בתוך מה שנגיד שזה יהיה קשור יותר לכסף ויהיו פרטים שיהיו קשורים יותר לדבש.

כתר

בספירת הכתר, שכנגד האמונה בנפש, נשים את מה שחז"ל אומרים שכשאדם לומד תורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו¹⁴, דהיינו כשאני לומד סוגיא הקב"ה גם עסוק באותה סוגיא. אנחנו שמים את זה כדבר הראשון משום שאנחנו רוצים שזה יהיה ההגדרה אצלינו מה זה נקרא תורה. תורה זה משהו שאני עוסק בו ואני מאמין שהקב"ה גם עוסק במה שאני עוסק, אם כשאני לומד הקב"ה לא יכניס את הראש שלו ג"כ לתוך הסוגיא אז זה כבר לא תורה בכלל¹⁵. אם אתה לא מאמין שגם הקב"ה עוסק במה שאתה עוסק אז זאת אומרת שאתה בכלל לא חושב שאתה לומד

בלילה הוא שאז האדם נמצא "בינו לבין עצמו".

¹⁵ [שאלה: אבל כתוב גם על אדם שמצטער שהשכינה למעלה מראשו, אז גם צער זה לימוד תורה?] קודם כל יש הבדל גדול בין כשאומרים שכינה לבין כשאומרים הקב"ה, זה לא אותו מושג בכלל. חוץ מזה מה כתוב שהשכינה אומרת שם? "קלני מראשי קלני מזרעי", זה נקרא שכינה כנגדו! זה משהו בדיוק הפוך.

¹⁴ תנא דבי אליהו רבא (פרשה יח): "כל תלמיד חכם שיושב בינו לבין עצמו וקורא ושונה, הקדוש ברוך הוא יושב כנגדו וקורא ושונה עמו, שנאמר נכח פני ה' (איכה ב, יט), ולהלן הוא אומר, ויחנו אלה נכח אלה וגו' (מלכים א' כ, כט), פניהם של אלה כנגד פניהם של אלה, ופניהם של אלה כנגד פניהם של אלה" (וכע"ז בגמרא תמיד לב: לגבי הלומד תורה בלילה מכך שבפסוק שם כתוב קודם "קומי רוני בלילה לראש אשמורות" ומבואר אצלנו במקום אחר שעניין הלימוד

תורה עכשיו, אם אתה לא מאמין שהקב"ה יושב ושונה כנגדך כנראה שאתה חושב שזה לא מעניין את הקב"ה מה שאתה לומד.

אפשר לצרף את זה למה שכתוב (משלי ח, ל) שהתורה אומרת "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום משחקת לפניו בכל עת", כלומר שהתורה היא ממש באמנה אצל הקב"ה, דהיינו לא רק כשאני לומד את התורה אז הקב"ה נמצא אלא התורה היא ממש כמו ילד שלו כמו שאנחנו ילדים שלו, כך התורה היתה לפני שנברא העולם. כל זה זה מראה לנו את החשיבות של הלימוד תורה.

חכמה

אח"כ יש לנו את מה שכתוב שהתורה היא קדמה לעולם, כשאנחנו יושבים ולומדים תורה אנחנו לומדים משהו שהיה לפני שהעולם נברא. כדי להבין את זה טוב צריך קצת ציור להמחיש דבר כזה, מה הכוונה? איך אני מצייר שהתורה היא משהו שהעולם בכלל לא תופס אצלה מקום, היא קדמה אליו. נגיד את זה בהתחלה בדרך של השכלה ואח"כ כמשהו מוחשי שיעזור לנו, השכלה זה בעצם לבוא ולהגיד שכל העולם הזה זה רק כמו נפק"מ, מה הכוונה? כשאני לומד תורה בד"כ איך אני לומד סוגיא? נניח אני לומד "שור שנגח את הפרה" אז אין באמת שור ופרה אלא רק ציירתי עכשיו כאילו יש שור ופרה כדי שאני יוכל ללמוד, על ידי הציור אני יכול להציג את הסברא ולהגיד את החילוקים, כך אפשר להסתכל על כל העולם הזה שכולו זה רק כמו סיפור שהקב"ה רוצה לספר ולהגיד לנו ולא שהעולם חשוב וקיים מצד עצמו.

בשביל לצייר לימוד כזה צריך לצייר תלמידי חכמים ענקיים, לא סתם תלמיד חכם. אנחנו לא כ"כ מרגישים את הדבר הזה אז כדי שיהיה לנו חוש בדבר כזה צריך לצייר ת"ח מאוד גדולים שבשבילם כל העולם הזה הוא באמת רק איזה המחשה לתורה. ניקח לדוגמא את מחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע לגבי תנורו של עכנאי (על השאלה האם "לא בשמים היא" או כן)¹⁶, במחלוקת הזאת הם ממש מחליטים איך

אחת המחלוקות הכי יפות זה איך מתפללים, נגיד ממש בקצרה כי זה ארוך להתבונן במחלוקות שלהם, ר' אליעזר אומר תעשה מה שאתה רוצה מה שאתה חושב שטוב, ר'

¹⁶ ב"מ נט. (וראה קצת יותר בהרחבה על כך בחוברת "ממנו תצא תורה"), המחלוקות של ר' אליעזר ור' יהושע בש"ס הם בכלל יפות מאוד מאוד, הם קשורות לעניין הזה.

העולם צריך להיות מעוצב, הם מתווכחים וכל העולם עכשיו מתנדנד לפי המחלוקת הזאת, הם מזיזים את כל העולם, זה או שכל העולם יהיה ככה או שכל העולם יהיה ככה. בכלל לא עניין אותם מה יקרה לעולם, מעניין אותם רק מה צריך להגיד בתורה, ר' אליעזר חשב שצריך להגיד כך וכך ור' יהושע חשב שצריך כך וכך, ומה יהיה עם העולם? לא יודע מה יהיה, זה בכלל לא העסיק אותם. ובאמת העולם נהיה ממש מבוהל מהמחלוקת הזאת והזדעזע כולו (כמו שכתוב שהארץ הזדעזעה ת' פרסה על ת' פרסה), עד כדי כך שאפילו זה גם הצטמצם לאמת המים לכתלי בית המדרש לחרוב ולבת-קול. כך אפשר להמחיש על ידי האגדות האלה את התענוג שיש בלימוד תורה.

כאילו יושב אדם ולומד תורה והוא נמצא איפה שהקב"ה נמצא. מה הכוונה? הקב"ה מחליט איזה עולם הוא יברא, הוא אפילו לא מחליט מה יהיה בעולם אלא מחליט מה מאיר לו עכשיו לחשוב עליו, במה הוא יהיה נתון, אם הוא יהיה נתון ככה אז ממילא העולם שיהיה זה יהיה העולם לפי זה, אם היה נתון אחרת אז יהיה אחרת. באמת קשה לדעת איך היה נראה העולם אם היתה הלכה כר' אליעזר, כל התורה שבעל פה היתה נראית אחרת לגמרי (הם חלקו בתחילת התקופה של התושבע"פ), כל היהדות היתה נראית אחרת, ומסתמא, בציור ההסטורי הפשוט זה היה משליך על כל העולם.

אם כשאני לומד תורה אני אומר סברא אני חושב שבאיזושהו מקום התורה זה בכלל עוד לפני שנברא העולם, אני עכשיו יושב עם הקב"ה (כמו שכתוב "עם המלך במלאכתו ישבו שם") וחושב איך העולם צריך להיראות, וככה אחרי זה יברא העולם עפ"י. זה גם לא כ"כ משנה מה בדיוק יברא אולי. זה עושה לך תחושה שאתה מתעסק עם השפיץ של כל המציאות, אין יותר מזה. מה אתה יכול להתעסק עם משהו יותר מזה?

יהושע אומר שמע שועת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתם", ברכות כט:). יש עוד המון דוגמאות. והארכנו על כך במ"א.

יהושע אומר תעשה מה שאנחנו מבקשים ("ואיזה היא תפלה קצרה ר' אליעזר אומר עשה רצונך בשמים ממעל ותן נחת רוח ליראיך מתחת והטוב בעיניך עשה...ר')

בינה

בבינה נשים את מה שכתוב "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", שהקב"ה הסתכל בתורה כדי לדעת איך לברוא את העולם. כאן התורה היא כבר לא רק איך שהקב"ה רק לומד אותה והעולם כלול בה, אלא זה כבר משהו אחר, זה יותר פשוט וקרוב אלינו, העולם נהיה חשוב. העולם מצד עצמו הוא באמת לא חשוב, מה שחשוב בו זה זה שהתורה היא נותנת לו משמעות. אדם אומר שאם אני אלמד תורה אני אהיה במקום כזה שבו אני יוכל להחליט איזה עולם צריך וכדאי לברוא. הוא יודע איך לעשות משהו במציאות. דוגמא פשוטה לזה: זה שרואים שהרבה ת"ח גדולים שהמשקל של מה שהם אומרים הוא מאוד חשוב. זה נובע מזה שפשוט התורה שלהם היא מאוד גדולה, היא גם לפני שנברא העולם, אם זה בסדר הזמנים נהפוך את הזמנים הכוונה שיש איזה תורה שהיא המשמעות ואחרי זה נברא העולם שהוא יהיה כלי לדברים לתוכן למהות הזאת. יש מהות יש תוכן יש משמעות לדברים ומי שחי את התורה חי בעצם את המשמעות של הדברים ואז הוא אחרי זה מייצר את העולם. ת"ח יוצרים מה שנקרא היום 'עוילם' לפי התורה שהם מסתכלים.

דעת

הדעת זה מה שאמרנו על הדבש, זה שאני יכול להעמיק בנקודה אחת בתורה ולהתקשר אליה בקשר אמיץ ולהרגיש שכל כולי נמצא בתוך המקום הזה. כמו שכתוב אפילו על מצוות "העוסק במצוה פטור מן המצווה" כי הוא עוסק במצוה הוא שקוע כולו והוא לא צריך לחשוב שיש עוד מצוות, בתורה זה לאין ערוך, אדם שהוא עוסק בתורה בסוגיא אחת כתוב "ליוצא ולבא אין שלום" ודורשים חז"ל שכיוון שאדם יוצא מתלמוד אחד לתלמוד אחר אין שלום. אתה נמצא בתוך איזה סוגיא תיכנס תטבע תצלול, תרד למעמקים, מים שאין להם סוף זהו. תאבד שם לא צריך לצאת משם. זה דעת. אל תרגיש שיש איזשהו צורך לצאת מהמקום. זה נקרא להעמיק דעת.

עכשיו נגיע לדברים שהם יותר קשורים אלינו, הם עבודה על המידות שלנו.

חסד

מה שהצטייר לי עכשיו בחסד זה מאוד חשוב. כתוב "תורת חסד על לשונה", יש על זה ביאור אחד מאוד משעשע. שהוא יקשור אותנו למה שאמרנו בכתר. מה זה תורת חסד? שהכוונה שכשאני לומד תורה הקב"ה עושה איתי חסד שמה שאני אלמד יהיה נקרא תורה. זה לא פשוט, הרי כל מה שאני לומד אחרי שאני אלמד יותר אני אראה שמה שלמדתי זה היה טעות, זה לא היה ציור נכון. תמיד יש יותר עמוק ויותר עמוק ויותר עמוק, ובידיעה יותר רחבה, ותמיד יצא שמה שלמדתי קודם זה היה עם הרבה הרבה סיגים. חוץ מזה שתמיד מה שאני לומד זה יהיה משהו חלקי ושטחי יחסית למה שאלמד בעתיד.

בכלל לא מובן איזה קשר יש בין איך שה' חושב לאיך שאני חושב, הרי רק בין רב מבוגר לילד קטן שלומד, ניקח דוגמא ילד לומד משניות עכשיו רב צריך לפסוק הלכה הוא מסתכל על המשנה לגמרי אחרת, אם ילד יקח את המשנה הזאת וינסה לחשוב אז מה יעשו במציאות לפי המשניות האלה אז כמו שכתוב שמי שפוסק מהמשנה הוא מבלה את העולם, הוא עושה את העולם בלוי, אי אפשר ככה ללמוד את התורה. אם זה הפער בין ילד שלומד משניות לבין ת"ח פוסק אז ניקח את הפוסק הכי גדול היום ניקח אותו לעומת ר' אליעזר ור' יהושע שדיברנו עליהם, ניקח אותם לעומת משה רבינו, מה זה קשור בכלל? המרחק הוא הרבה יותר גדול מאשר המרחק בין ילד לפוסק, ככל שעולים אז המרחקים יהיו יותר גדולים, אז מה זה כל הלימוד תורה שלנו היום?¹⁷ זה חסד שה' קורא לזה תורה בכלל. זה דבר גדול שה' עושה איתנו חסד כזה. זה דבר גדול. אני לומד תורה וה' אומר אני נכנס לתוך הסוגיא. אם כשאני לומד ככה אני חושב אז זה גם גורם לי תענוג גדול. שאני לומד והקב"ה עושה איתי חסד, אומר מה שאתה לומד זה ממש מה שאני לומד. זה מאוד חשוב. זה חסד גדול.¹⁸

תורה לשמה זו היא תורה של חסד שלא לשמה זו היא תורה שאינה של חסד, איכא דאמרי תורה ללמדה זו היא תורה של חסד שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד". גם לפי הפירוש השני זה מסתדר מה שאני אומר, הרי מה היה קורה אם הקב"ה כביכול

¹⁷ ועיין עוד באריכות במאמר "חידושי תורה בלי גבול".

¹⁸ [שאלה: בגמרא בסוכה (מח): כתוב: "אמר רבי אלעזר מאי דכתיב 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה', וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד, אלא

גבורה

מה זה גבורה? כתוב שיש עשירות בצפון. אולי לא כולם זוכים אבל יש משהו מיוחד שהאדם כל דבר בחיים שהוא נפגש איתו יש לו מה להגיד בזכות התורה שהוא לומד. יש לו עשירות של ביטוי. אם הוא למד הרבה יש לו הרבה מה להגיד, יש לו דרך לבטא את מה שמתחולל אצלו בפנים. בעיקר בקשר בינו לבין ה'. יש לו אוצר מילים גדול. אוצר דימויים גדול. כתוב על משה רבינו שהוא לא נתעשר אלא מפסולתן של לוחות, ויש על זה הסבר בחסידות שהכוונה שיש גילוי אלקות בלוחות והפסולת של הלוחות זה כאילו האותיות שיצאו זה מה שהוא חווה, זה כל האותיות שיש לאדם להגיד כל מיני דברים, יש לו עשירות עצומה להגיד דברים. הוא מאוד עשיר. זה שהאדם יש לו מתיקות בתורה זה גם מוליד את זה שיש לו הרבה עשירות לדבר וגם העשירות מולידה מתיקות.¹⁹

אם האדם מרגיש שדברי תורה הם מתוקים אז הוא נהנה לדבר אותם וכשהוא נהנה לדבר אז יוצא לו הרבה דברים טובים. אם הוא חושב על איזה משהו הוא לא ממש מרגיש תענוג בזה. עיקר התענוג זה כמו שאמרנו, הוא לא מרגיש תענוג בזה שהקב"ה עכשיו גם מדבר את מה שאני אומר. לדוגמא אני הכנת, חשבתי על מה לדבר פה, עכשיו הייתי יכול לחשוב שכל מה שאני אומר זה דברים בטלים. אלא בא לי לדבר על זה זה משעשע אותי לדבר על זה ואני יכול להאמין שהקב"ה גם רוצה לדבר על זה. אז אני מדבר על זה וזה עושה לי תענוג יש לי עשירות גדולה מזה שאני יכול לדבר הרבה.

נגיד את זה גם בצורה מעשית יותר: שאני מגיע לאיזשהו סיטואציה ויש לי מה להגיד, יש לי איך להסתכל עליה טוב, יש לי עשירות, זה עושה לי תענוג בדבר. כמו שהרבה פעמים בחורי ישיבה נפגשים אחד עם השני ומתכוונים לדבר בלימוד, לפעמים זה קצת מעושה ומכביד ולפעמים זה ממש כיף חיים, ממש מתוק, נפגשים,

¹⁹ וראה עוד בשיעור "עשירות בתורה" שניתן בהילולת ר' נחמן השנה (תשפ"ה).

היה לומד תורה לא על מנת ללמוד? כלומר לא על מנת שגם אנחנו נלמד אותה? אם היה עושה כך אז כל הלימוד שלנו לא היה שוה. זה באמת נקרא ללמוד על מנת ללמד.

לא אוהבים לדבר דברי ליצנות סתם, אפשר לדבר משהו שאפשר להאמין שהקב"ה גם מדבר עליו, זה כיף. זה שיש לי עשירות על מה לדבר זה נחמד מאוד.

תפארת

תפארת זה הכוונה שאני יכול לקחת סוגיא מסויימת, כמו שאני עושה עכשיו, לקחתי בראש שלי, חשבתי רק על דבר אחד בהתחלה, חשבתי על תענוג מדברי תורה, כשניסיתי לחשוב על תענוג מדברי תורה נסיתי לחשוב מה אני מרגיש עם זה מה אני חושב על זה, למה זה עושה לי תענוג, ואז נהיה לי מבנה שלם, זה נקרא תפארת. לקחת איזה נקודה קטנה ולהצליח לעשות פיתוח גדול. לכל דבר בתורה אפשר לעשות פיתוח גדול, ברגע שאתה עושה פיתוח גדול אתה גם מייצר איזון יפה בין הצדדים. זה מאוד חשוב האיזון. אם אתה מצליח לצייר כמו שאמרנו עכשיו, הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים, זה איזון בתוך התורה. אם אני אגיד רק דבר אחד על התורה, היא תהיה מאוד לא מאוזנת, ממש לא יהי כיף, אם אני אדמה את התורה רק לכסף או רק לדבש זה לא יהיה טוב, זה יצור תמונה לא שלימה, ככל שהתמונה יותר מפורטת ויותר מבוררת זה נחמד יותר, זה תפארת, היכולת להגיד פרצוף מבנה שלם מאוזן.

נצח

בחכמה אמרנו שהקב"ה הוא מחליט במה הוא נתון וכתוצאה מזה יש בסוף עולם, בחסד אמרנו שמה שאני לומד יש לקב"ה רצון נחמד שזה יקרה תורה והוא קרא לזה תורה. בנצח זה עוד יותר למטה, בנצח לאיפה זה הגיע? ממש מה שקרה שר' יהושע אומר לר' אליעזר "לא בשמים היא" והקב"ה אומר "נצחוני בני", זה שאני יכול לנצח את ה' זה תענוג מאוד גדול, זה חידוש עצום, שאני יכול לנצח את ה'. מה הכוונה? כשאני לומד תורה באיזשהו מקום, זה שהקב"ה עושה איתי חסד שהוא קורא לזה תורה זה יפה מאוד אבל אחרי שהוא קרא לזה תורה אז הוא החליט שהוא נכנס לתוך זה מאוד חזק ואומר "נצחוני בני", זה כבר חידוש נפלא מאוד, זה לא סתם שהוא עושה לי טובה, אלא הוא עושה לי טובה בצורה כזאת שאני מרגיש שאני כבר עושה לו טובה. יש הרבה אנשים שהם עושים חסד, כתוב שכשאדם נותן צדקה אין צדקה נמדדת אלא לפי מאור פנים שבה, הקב"ה עושה פרצוף שאתה ניצחת אותו, זה לא סתם חסד שהוא אומר לי אני עושה איתך חסד וקורא לזה תורה

גם אני לומד את מה שאתה לומד, הוא אומר, לא, אם אתה לומד ככה והכרעת ככה אז אני כבר משועבד לזה, זה משעשע מאוד לחשוב כך.

הוד

יש עוד דרך לאזן את זה, זה ההוד, חז"ל אומרים דילוגו עלי אהבה, שאפילו אם אדם אומר טעויות ממש בתורה, הקב"ה ממש נהנה. אדם יכול להסתכל על כל התורה שלו שזה טעויות, זה לגיטימי, אפשר להגיד שזה גם קצת יותר ראלי... להגיד שכל מה שהוא לומד זה הכל טעות אחת גדולה ביחס לכל הגדולים.

כשאני לומד תורה, מה הציור שיש לי? שבאמת למדתי תורה ובאמת אני מבין הכל? [אחד המשתתפים: לא, אני לא מתיימר להבין הכל, לומד תורה קיימתי מצות עשה] עכשיו שלמדתי, הבנת או לא? [אחד המשתתפים: הבנתי ברמה שלי] אם הבנתי באמת את מה שכתוב או לא – זה לא רלוונטי אני עושה מה שה' ציוה שאני אלמד, מה זה שונה ממה שאני אמרתי? זה בדיוק מה שאני אומר, אני לומד טעות, דילוגו עלי אהבה. [אחד המשתתפים: קשה לי המילה "טעות" רגע, אם טעית באמת זה תורה או לא?] [אחד המשתתפים: יש לי אולי שכר על לימוד תורה אבל זה לא תורה] חז"ל אומרים "דילוגו עלי אהבה" כשאדם לומד תורה זה חביב על הקב"ה. התענוג זה שהקב"ה מחבב מאוד גם את השטויות, והתענוג אח"כ זה כשאני מבין שכשאני לומד אני לומד דברים שבאמת אין לי שום הבנה בהם, אני ממש טיפש, זה לא רק שהחשיבו לך את זה כלימוד תורה אלא גם החשיבו לי את זה כהבנה בתורה.

הכל בשביל להדחיק את התענוג שיש במה שהקב"ה לומד את מה שאני לומד נכון בתוך התורה שאני לומד. הקב"ה נושא הפכים באמת מסתכל על הכל ביחד מכל הזוויות, אם אני אסתכל רק מזווית אחת אני באמת לא יוכל להאמין שככה הקב"ה מסתכל, רק אם אני אסתכל על כל ההיבטים ביחד זה מה שאמרנו בתפארת שהכל מאוזן, אם אני באמת חושב שאני ניצחתי את הקב"ה אם זה מה שר' יהושע היה חושב הוא היה מחוץ ליהדות, מי השאיר אותו ביהדות בכלל, מה זה להגיד דבר כזה? רק מה? הוא היה מאוזן.

כמו שדיברנו בדעת שכל דבר בתורה אני יכול ללכת עליו עם כל הכח, אני יכול ללכת על ההוד עד הסוף ואני יכול לעשות את ההוד לפרצוף שלם. זה לא שיש לי גם את זה וגם את זה ואומר שהם מקזזים אחד את השני ושניהם לא כ"כ יכולים להיות, אלא זה בדיוק הפוך, כשאתה אומר "אלו ואלו דברי אלקים חיים" זה הכוונה שאני יכול ללכת על כל נקודה פה ולפתח אותה בלי סוף.

יסוד

היסוד זה זה שכשאני לומד תורה אני מרגיש שאפשר להכריע ככה להלכה, זה גם לשמור ולעשות, זה הכוונה כשאני אומר משהו בתורה אני מרגיש שזה אמת ויציב ונכון ללכת על זה לגמרי. חידוש שאני יכול ללכת על משהו ולהרגיש בשלימות שאני שלם עם עצמי, כל העניין של היסוד זה שלימות, נאמנות, זה שאני יכול ללכת על משהו בתורה, הקב"ה נתן בנו כח לפסוק הלכות לא רק שהוא הולך על זה גם אנחנו, הוא אמר אתם יכולים ללכת ולהכריע בתורה.

מלכות

מה זה המלכות? שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה בסיני, באמת כשאני לומד אני מרגיש שהקב"ה כבר אמר את כל מה שאני אומר ואני רק כמו חוזר, מוציא את זה לפועל, מביא את זה בעוד צורה של ביטוי וגילוי בתוך המציאות. אבל באמת הכל כבר נאמר על ידי הקב"ה.

סיכום הפרצוף

כתר

הקב"ה יושב ושונה

כנגדו

"ואהיה אצלו אמון

ואהיה שעשעים"

בינה

אסתכל באוריינת וברא

עלמא

חכמה

התורה קדמה לעולם

דעת

"ליוצא ולבא אין שלום"

גבורה

הרוצה להעשיר יצפין

חסד

"תורת חסד על לשונה"

תפארת

היכולת לעשות פרצוף

הוד

דילוגו עלי אהבה

נצח

נצחוני בני

יסוד

הכח לפסוק הלכה

מלכות

כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה בסיני

לשותפות בהפצת עלון מעמקים

ח"ג עכשיו

058-6305341 - מאיר

בזכותך!

רבים יזכו להתחבר לעומק של התורה

התבוננות בסיפורי צדיקים

הקדמה לקורס

במהלך שנת תשע"ז, העביר הרב יצחק שפירא סדרת שיעורים בסיפורי צדיקים עבור בית הספר לתורת הנפש. רוב הסיפורים שהתפרסמו במדור זה לקוחים משיעורים אלו. הפעם החלטנו להגיש לפניכם את ההקדמה שהרב נתן לסדרה.

רוצים לעבור על כל מיני סיפורים של צדיקים מגדולי החסידות תלמידי הבעש"ט.

הפער בינינו לבין הצדיקים

נקדים איזה הקדמה קטנה. גם כשמסבירים סיפור זה לא אומר שעומדים על תכליתו. ההבדל בין הצדיקים לבין המציאות שאנו חיים הוא מאוד גדול, אנחנו לא יודעים לשער את המקום שבו הם נמצאים. כל צדיק לפי עניינו.

אמנם הפער הזה הוא לא רק בינינו לבין הצדיקים, אלא גם בינינו לבין איך שהנשמה שלנו הייתה לפני שהיא התלבשה בגוף (כלומר בין המציאות שאנחנו מכירים את עצמינו כנשמה בתוך גוף, לבין מה שהנשמה שלנו היא בעצם משהו שהוא מעבר לגוף). גם שמה יש מרחק גדול בין איך שאנו מכירים את עצמנו למה שאנו מכירים שיש לנו מקום רחוק. אעפ"כ, זה מאוד חשוב ללמוד מהרבה צדיקים זה נותן לנו השראה מאוד חשובה.

להרגיש שהצדיקים נמצאים איתנו

אבל בעיקר, קשור לענייננו, מי שרצה לתת עצות בענייני תורת הנפש, הצדיקים הם נותנים הרבה מאוד עצות. וביחד עם העצות שלהם הם נותנים גם את עצמם. כיון שהם נותנים את עצמם בתוך העצות שלהם, ממילא אנו יכולים תוך כדי

שאנחנו מספרים עליהם, אומרים דברים בשמם, להרגיש שבעצם הם ביחד איתנו בתוך העצות שאנחנו נותנים, בתוך הקשיים שאנחנו צריכים לענות עליהם.

לכן כשאנו קוראים סיפורים של צדיקים ואנחנו מביאים אותם גם בזמן שאנחנו מיעצים, בעצם לפי כוונת הלב כך אנחנו גם גורמים שתהיה השראה והנחייה של הצדיק שאותו אנו מזכירים בתוך העצה.

על ההכנה לשיעור ועל הרב זווין

כשבאתי להתחיל, אז כיון שזה כבר פעם שנייה חשבתי שיהיה לי פשוט, אבל כל פעם כנראה שזה משהו אחר. פעם קודמת זה הלך לי מאוד בקלות, והפעם הלך לי מאוד קשה. ניסיתי כמה וכמה פעמים, ובשום אופן לא הצלחתי להבין מה אני רוצה. התחלתי לקרוא עוד סיפור ועוד סיפור, ופשוט אני קורא בלי שום הגבלה, שום מיקוד, ואני לא מבין לאיפה זה מוליך אותי.

אז שמחתי בליבי שברוך ה' כיף לקרוא כל כך הרבה סיפורים על הרבה צדיקים, אבל כיון שזה נשאר ככה, שנשאיתי באויר לגמרי, אז החלטתי שאני פשוט יקרא לפי הסדר.

ביקשו להשתדל שזה יהיה מהספר סיפורי חסידים של הרב שלמה יוסף זווין, שהיה רב פה בירושלים, מחשובי חסידי חב"ד, היה תלמיד חכם גדול, הוא זה שהיה הראש של האנציקלופדיה תלמודית. הוא היה גם ת"ח חשוב וגם חסיד נלהב. הוא אפילו היה מאלו שדחפו מאוד חזק שימנו את הרבי להיות רבי לאחר שהריי"צ נפטר. בשנה הראשונה לא היה ברור מי יהיה הרבי, והוא לחץ מאוד שזה יהיה הוא. הוא נפטר לפני כמעט 40 שנה. בתור ילד שגדלתי בירושלים אני זוכר שללוויה לקחו את כל הבתי ספר, כל התלמודי תורה. הוא היה אישיות מאוד נערצת.

חוץ מזה שהוא חיבר את האנציקלופדיה התלמודית, מה שהספיק בחייו, אז הוא גם ליקט סיפורי חסידים וסידר אותם לפי פרשיות השבוע. הוא גדל עוד ברוסיה והיה ממעתיקי השמועה, והוא הביא לארץ את מה שראה שם.

אז כבר המלקט של הסיפורים הוא צדיק מיוחד.

נספר סיפור אחד עליו לפני שנקרא ממנו: הר"מ שלימד אותי סיפר לי שבפורים הלכו לתת לו משלוח מנות ורצו להשתעשע איתו. הם היו בחורים צעירים, וכשהגיעו אליו הוא היה נתון בענייניו, התוועדו איתו קצת, ורצו לראות איך הוא שותה. ביקשו ממנו שישתה. ולא התייחס בכלל. כל פעם דחקו ודחקו בו. ואחרי כמה זמן שהם דחקו בו הוא לקח ספל גדול שהכיל שלושת רבעי בקבוק 95. יותר מפי שניים אחוזי אלכוהול מאשר בוודקה. הוא שתה את הכל בלגימה אחת, אחרי זה הוא כיווץ את הפנים קצת, והעביר את היד על הפנים, כאילו לא קרה כלום. המשיך לדבר כאילו לא השפיע עליו בכלל.

סיפרתי את זה רק להראות את הגדלות של הבן אדם, כמה שליטה שיש לו על עצמו. הוא לא התפעל מהשטויות גם כשהם נכנסות לתוכו זה לא עושה לו שום דבר. הוא יכול על ידי יראת שמים להפיג את היין. הפחד מפיג את היין. אם יש יראה גדולה מהקב"ה, מרוב יראה, היין יפוג, הפעולה של המשקה תפוג. שנזכה ללמוד ממנו מה זה מח שליט על הלב.

נהנית?
רוצה לקרוא עוד?
מגוון חוברות של הרב למכירה באתר ישיבת עוד יוסף
חי
ובטלפון 058-5277427

שׁו"ת בעבודת ה' בישיבת דורשי יחוד

שאלה: האם וכמה חשוב להשקיע בלעשות דברים עם החברים כשזה לא בתורה?

העולם עומד גם על הקשר בין החברים

תשובה: כתוב שהעולם עומד על שלושה עמודים על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים. תורה ועבודה זה קשר עם הקב"ה, תורה מגיעה מלמעלה אלינו ועבודה מגיעה מלמטה אל ה', "רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס", אז הקשר בינינו לקב"ה זה העמוד של התורה והתפילה. אחרי זה יש עוד עמוד של גמילות חסדים, שהוא איך אנחנו מתנהלים בינינו.

כשמסתכלים על שלושת העמודים האלה לכאורה רואים שיש את הקשר בין הקב"ה אלינו, את הקשר שלנו אליו, ואת הקשר בינינו לבין עצמינו. אז כל אחד מהקשרים נצרך בשביל לקיים את העולם. אז לכאורה אם מסתכלים על זה ככה, התשובה לשאלה היא שיש מקום כזה לקשר עם החברים שהוא לא בתורה. באמת אפשר להגיד שזה גם נכון, שהאדם נמצא בחדר ומדברים ויש קשר בין האנשים זה טוב – זה נקרא גמילות חסדים.

קשר בין חברים או פריקת עול משותפת?

אבל לפעמים כשיושבים בחדר ומדברים זה לא בדיוק באווירה הזו שעושים חסד אחד עם השני בעצם, שיש אהבה ורעות בין האנשים. אלא הרבה פעמים מה שיושבים בחדר הכוונה היא שכל אחד רוצה לפרוק עול, ולעשות את זה לבד זה משעמם, אז הוא משתמש בהרבה אנשים שהם יעזרו לו לפרוק עול והוא יעזור להם לפרוק עול וכך הם עושים חסד אחד עם השני כביכול, בכך שהם פורקים עול ביחד.

צריך לדעת, שכאשר באים לשבת אחד עם השני השאלה היא, האם העיקר הוא שכל אחד חושב איך ליהנות והוא חושב שהדרך ליהנות היא על ידי שהחברה תעזור לו לממש את התאווה שלו את מה שהוא רוצה? – ואז זה לא טוב. או שאנשים יושבים ונהנים אחד עם השני וזה גורם שיהיה ביניהם קשר וחיבור טוב – במובן הזה זה קשור גם לקב"ה, ואני אסביר למה.

אהבה – לגלות את האחדות בתוך המציאות הנפרדת

מה כתוב על היום הזה שאנו נמצאים בו²⁰? "ויחן שם ישראל", וחז"ל אומרים "כאיש אחד בלב אחד". כי בד"כ כתוב "ויחננו" ופה כתוב "ויחן". למה? כי זה היה מול הקב"ה ("נגד ההר"). כשאנשים לא נמצאים מול הקב"ה הם נפרדים אחד מהשני, וכשאנשים נמצאים מול הקב"ה הם יכולים לגלות בתוך המציאות הנפרדת שלהם את האחדות.

מהי אהבה אמיתית בין אנשים? שאני יכול לגלות גם בכך שאנחנו אנשים נפרדים את זה שיש ה' אחד שהוא השורש שלנו, שבעצם כולנו חלק מה' כולנו קשורים לה'. אבל אם אני לא עומד נגד ההר, לא חושב שיש הקב"ה, לא חושב שבאמת אין עוד מלבדו וכולנו כלולים בו, אז יוצא שכל אחד עומד בפני עצמו. זה התפיסה הפשוטה שלי, מול זה אני עומד. יש אותי ויש אותו, טוב לי להיות איתו ולכן אני איתו, טוב לו להיות איתי אז הוא איתי ובעצם זו שותפות שכולם מרוויחים אבל לא כולם אוהבים.

"כולם מרוויחים" הכוונה שכל אחד דואג לעצמו אבל כולם משתמשים אחד בשני כדי להצליח. "כולם אוהבים" או "כולם אוהבים" הכוונה שהם מצליחים לגלות שבשורש הם אחד והם יכולים להביא זאת לידי ביטוי במציאות שהם נפרדים. כאשר הם מביאים זאת לידי ביטוי במציאות ומרגישים את הקשר והאחוזה שיש ביניהם בעקבות השורש האחד נוכח פה קצת אז הם נהנים מזה מהקרבה ואהבה שיש ביניהם.

ישיבה סביב שולחן – משהו אחד תופס את כולנו

אם יושבים בחדר וזה "מול ההר ההוא" – מצוין, איך קוראים לזה אצל חסידים? התוועדות. כלומר שיש משהו שמאגד אותנו. משהו מאוד מעניין הוא שהרבה פעמים כשיושבים, לא יושבים סביב שולחן. יושבים על המיטות כל אחד סרוח במיטתו, כל אחד נמצא בעניין שלו. מה זה לשבת בהתוועדות שיושבים בשולחן אחד? להגיד שיש משהו אחד שתופס את כולנו. אבל כשכל אחד יושב לו בצד שלו וזורק איזה בדיחה ואיזה עקיצה ואיזה משהו ציני וצוחק על איזה מישהו שלישי שלא נמצא וסביב זה מתאגדים שכל אחד מנסה למשוך אליו את מסיבת הרעים הזו זה גרוע מאוד.

התוועדות של חסידים הכוונה ששמים במרכז שיש משהו שאמור לתפוס את כולם יחד – הקב"ה, ולכן יושבים סביב השולחן ומתוועדים. אז אם יושבים ומפטפטים ביחד כדי לתת ביטוי לכך שבשורש אנחנו אחד – זה עמוד של גמילות חסדים. אבל אם כל אחד מנצל את החברה בשביל ההנאה והפריקת עול שלו, אז זה לא חלק מהעמודים שעליהם העולם עומד.

שאלה: הגיוני שההתוועדות תהיה בחדר? תשובה: עדיף שיהיה בחדר שולחן התוועדות.

שאלה: חייבים לדבר על מה שמאחד אותנו או גם על דברים אחרים? תשובה: העיקר שעומדים מול ההר, שבסוף הנוכחות של ה' היא זו שתופסת אותך. היא זו שאמורה לבוא לידי ביטוי בהתוועדות הזו.

שאלה: יכול להיות שנדבר גם על איך היה לי בטרמפים? תשובה: אני לא יודע מה עם ישראל דיברו, אבל זה היה נגד ההר.

שאלה: משחקים – פינג פונג, כדורגל? תשובה: יכול להיות גם ששיחקו. לא יודע אם התאים להם, אולי הילדים שלהם.

אם זה עושה אהבה ואחוה ורעות זה חלק מהשלושה עמודים שעליהם העולם עומד. והאחוה והרעות הכוונה שאתה מבין שמה שיש הקב"ה זה מה שגורם לכם להיות בקשר. אבל אם כל אחד מרוויח מכך שיש בן אדם אחר והוא בעצם משתמש בו – זה לא זה.

